Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 26, 1985 No. 17. VOL. XCI

В Парижі вшанували М. Куліша

Париж. — З приводу відвідин у Парижі сина славного українського драматурга Миколи Куліша, Володимира, Українське Академічне Товариство влаштувало при кінці листопада 1984 року цікавий вечір, темою якого був саме Микола Куліш і його оточення в 1920-их роках.

В першій частині вечора короткий суттєвий нарис постаті М. Куліша та його оточення дала Слава Куліш, дружина Володимира (письменницьке псевдо Оксана Керч). В другій — В. Куліш висвітлив прозірки та давав пояснення-коментарі до них. Опісля розвинулася дискусія навколо родинного життя М. Куліша та способів і методів творчости його і його сучасників-літераторів.

На залі, яка була вщерть заповнена, панувала святочна атмосфера, бо перед слухачами на мить відкрилася заслона перед творчою, але розстріляною елітою українського культурного процесу, в якому чільне місце припало драматургові Миколі Кулішеві, ровесникові Хвильового, Тичини, Рильського, Довженка, Яновського.

Кулішеві п'єси в постанові не менш талановитого Леся Курбаса відкрили українському театрові новий етап необароккової драми. Нове відважне схоплення автентичних трагічно-комічних явищ доби, які вказували на болі й недоліки життя під'яремної України, зворушувало учасників і давало об'єктивну уяву епохи. Якими ж цінними були прозірки для учасників, які тієї доби не знали, та коментарі живого свідка, який ріс в атмосфері могутнього відродження.

На залі був присутній улюбленець українського Парижу „Мина Мазайло" — Терентій Маяцький.

Вечір-зустріч з Кулішами — одна з кращих українських імпрез в Парижі в цьому річному сезоні, — як про це пише „Українське Слово".

Вийшла книжка про похорони Патріярха Йосифа

Дітройт. — Тут появилася книжка п. н. „Патріярх Йосиф, документи і матеріяли про смерть та похорони". Її видало Українське Патріярхальне Світове Об'єднання, а впорядкував її д-р Василь Маркусь. Книжка має 72 сторінки, ціна 4 дол.

У книжці поміщений повний текст „Завіщання" Патріярха Йосифа, телеграми Папи, президента Роналда Регена, прем'єра Канади, гомілія Папи в 40-ий день, слово Владики Інокентія, проповіді Блаженнішого Івана Мирослава Любачівського та архиєпископа Мирослава Марусина, заява Львівського Крилосу, слово під час тризни о. архимандрита Любомира Гузара, митрополита Стефана Сулика, Єпископа Володимира Дідовича, о Маріяна Бутринського, д-ра Богдана Лончини, адв. Петра Саварина, заява представників мирянських організацій, репортаж про похорон, три фотографії.

Книжку можна замовити в Мирона Маланюка, 839 N.Rockwell St., Chicago, Ill. 60622. В нього можна теж замовити інші видання УПСО.

У Мюнхені померла Н. Бандера-Куцан

Мюнхен, Німеччина. — З Мюнхену повідомили, що там 13-го січня 1985 року, померла на 44-му році життя по довгій і тяжкій недузі св. п. Наталка Бандера-Куцан, донька колишнього провідника ОУН Степана Бандери, народжена в Україні 26-го травня 1941 року.

Св. п. Н. Бандера-Куцан була активним членом зорганізованого життя українців в Західній Німеччині, а в часі її короткого перебування в Канаді, активна виховниця у Спілці Української Молоді, головно на вишкільних таборах. Ідучи слідами свого батька, своє коротке життя присвятила вихованню своєї родини, професійній праці та служінню ідеї визволення України з комуно-московської неволі.

Залишила в жалобі мужа Андрія, дітей Софійку і Ореста, сестру Лесю, братову Марусю та дальшу родину в Канаді і ЗСА. Як відомо минулоро року помер у Канаді несподівано, на удар серця, на 38-му році життя її брат Андрій, активний студентський діяч співредактор тижневика „Гомін України".

У Польщі триває суд над вбивцями священика Є. Попєлюшка

Торунь, Польща. — Майже місяць триває судовий процес в справі викрадення і вбивства польського священика Єжи Попєлюшка, який повинен був закінчитися до 21-го січня ц.р. Як вияснилося в процесі суду, до вбивства причетні більш високі чини польської державної безпеки і міністерства внутрішніх справ, ніж ті чотири офіцери, які сидять нині на лаві підсудних.

У понеділок, 21-го січня, суд слухав свідчення начальника управління державної безпеки міністерства внутрішніх справ генерала Зенона Платека, який був безпосереднім начальником організатора злочину, полковника Адама Петрушки.

Після арешту і притягнення до судової відповідальности полковника А. Петрушки і трьох його підлеглих — капітана Г. Пйотровського і лейтенантів В. Хмєлєвского та Л. Пекала, генерал Платек був усунений від керівництва. Як виявилося на суді, цей захід є тимчасовим. Генерала Платека не притягнуто до відповідальности в зв'язку з викраденням і вбивством о. Попєлюшка і на суді він виступає як свідок.

У своїх свідченнях генерал Платек усю вину за організацію викрадення і вбивства священика звалив на полковника Петрушку, який, за його словами, затаїв від нього цілий ряд фактів.

Раніше полковник Петрушка твердив, що він діяв за розпорядженням генерала Платека і, зокрема, за його вказівкою затаїв факт зникнення службового авта, яке було використане для викрадення о. Попєлюшка.

Недавно в газеті „Трибуна Люду", яка є головною газетою польської комуністичної партії, була надрукована стаття, з якої стає зрозуміло, що польський уряд не має наміру притягати до відповідальности інших осіб, крім чотирьох підсудних.

Судитимуть військовиків за вбивство лідера опозиції

Маніля, Філіппіни. — Уряд президента Фердінанда Маркоса формально обвинуватив 26-ох осіб за вбивство лідера опозиції Беніньо Акіно у 1983 році на летовищі в Манілі, коли він прибув літаком на батьківщину із З'єднаних Стейтів Америки. Серед обвинувачених є 25 військовиків, включно з колишнім головою генерального штабу армії ген. Фабіяном Вером, і одна цивільна особа.

Перед формальним обвинуваченням спеціяльна комісія, покликана президентом Маркосом, перевірила справу закиду і визнала обвинувачених винними за підготову і виконання вбивства. Прокуратори погодились з більшістю аргументів комісії і рекомендували президентові, після формального обвинувачення і позбавлення всіх посад і привілегій змовників, передати справу трьом суддям для підготови і переведення політичного процесу. У Філіппінах немає судової системи з лавою присяжних і тому справу процесу ведуть прокуратори і оборонці підсудних в присутності судів, які опісля остаточно визначують вирок.

Ген. Ф. Вер, 65-річний військовик, є довголітнім приятелем теперішнього президента Ф. Маркоса. Покищо він перебуває у безречинцевій відпустці, але ніхто не сумнівається, що коли йому буде доведено злочин, президент Маркос і військова рада позбавить його усіх прав. Покищо Вер категорично відкидає обвинувачення кажучи, що це в такий спосіб опозиційні до уряду партії мстяться над ним і його друзями-військовиками за їхню залізну дисципліну і поведінку війська при вдержуванні порядку під час антиурядових демонстрацій.

Члени опозиційних партій задоволені обвинуваченням 26-ох запідозрених у вбивстві Акіно осіб, але не „здають своїх позицій" і продовжують обвинувачувати Ф. Маркоса у змові на життя їхнього лідера.

До Філядельфії прибуде мандрівна виставка

Філядельфія (М.Л.). — У днях, 8-го, 9-го і 10-го лютого у приміщенні УОКЦентру відбудеться виставка документів визвольної боротьби з часів Другої світової війни.

Виставку підготовляють з нагоди 40-ліття створення Української Головної Визвольної Ради (УГВР) колишні вояки УПА при співпраці молодечих організацій Пласт, СУМА і ОДУМ.

У відкритті виставки о год. 8-ій вечора в п'ятницю, 8-го лютого, візьме участь співосновник УГВР проф. Лев Шанковський.

В суботу, 9-го лютого, в рамках виставки о год. 4-ій по полудні будуть виголошені три доповіді: „Зовнішньо-політична діяльність Генерального секретаріяту зовнішніх справ УГВР", доповідач Микола Лебедь; „УГВР — закономірний етап у розвитку визвольної боротьби", доповідач д-р Мирослав Прокоп; „Бойові дії УПА в 1943-49 роках", доповідач майор Петро Содоль.

Організатори заохочують українське громадянство Філядельфії й околиці скористати з цієї особливої нагоди, де крім виставки можна буде також зустріти небагатьох ще сьогодні живучих співтворців останніх визвольних змагань.

Відвідувачі виставки зможуть так само запізнатися із членом молодшого покоління майором американської армії П.Содолем, який під сучасну пору працює над дослідами боротьби і тактики Української Повстанської Армії.

Закриття виставки в неділю, 10-го лютого, о год. 3-ій по полудні.

ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ ВІДНОСИНИ МІЖ БОННОМ І МОСКВОЮ

Бонн, Західня Німеччина. — Холодні відносини, які особливо погіршилися між Бонном і Москвою після приходу до влади в Західній Німеччині коаліційного уряду християнських з вільними демократами під керівництвом Гельмута Коля, починають помалу, але послідовно поправлятися. Політичні спостерігачі думають, що Совєтський Союз, побачивши безуспішність своєї ізоляційної політики, почав подавати сигнали до поліпшення відносин і навіть вислав в останніх тижнях кілька своїх делегацій для переговорів в різних справах, зокрема у справі збільшення торгівлі між СССР і Західньою Німеччиною.

Ще кілька тижнів тому Москва намагалася цілковито вилучити Бонн від всяких переговорів і зустрічей з представниками СССР і її східньоевропейськими сателітами. Така політика Москви нібито мала бути відплатою для Коля за його погодженість на розміщення американських нуклеарних ракет Першінґ-2 і крилатих на своїй території, бо за прикладом Німеччини пішли також інші держави Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО). Політичні аналітики пригадують, що Кремль не дозволив навіть східньонімецькому лідерові Еріхові Гонекерові відвідати Бонн, хоч ці відвідини були вже заздалегідь заплановані.

Після успішних вступних розмов у Женеві між державним секретарем ЗСА Джордом Шулцом і міністром закордонних справ СССР Андреєм Громиком і погодженістю обидвох сторін для відновлення переговорів про роззброєння, зокрема редукцію міжконтинентальної нуклеарної зброї, до Бонну прибула більша совєтська торговельна делеґація, що її очолив один із заступників голови Ради Міністрів СССР Алєксєй К. Антонов, який запропонував канцлерові Г. Колеві і його співробітникам дуже корисну торговельну п'ятирічну умову, що трактує Західню Німеччину як головного постачальника багатьох товарів, зокрема технології, до Совєтського Союзу.

Мартін Бенґеманн, західньонімецький міністер економіки, вже раніше передбачав, що Москва скоріше чи пізніше зацікавиться німецькою технологією хоч він вважає, що не все, що виробляється сьогодні в Західній Німеччині, як зрештою в багатьох інших країнах Заходу, може бути предметом переговорів, а вже в ніякому разі предметом продажу. Деяка технологія може бути використана для військових цілей. Не зважаючи на заяву міністра, німецькі індустріялісти критикують уряд за обмеження, бо вони готові за гроші продати Кремлеві усі таємниці Заходу.

А. Антонов зустрінувся з канцлером Г. Колем, міністром закордонних справ Гансом-Дітріхом Ґеншером й іншими урядовими особами.

Президент Р. Реґен вказує на співпрацю Хомейні з Нікараґуа

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен заявив візитуючим у Вашінґтоні західнім парляментаристам, що він побоюється, що співпраця Нікараґуа з Лівією і її диктатором Моаммаром Каддафі, Палестинською Визвольною Організацією під керівництвом Ясіра Арафата, а тепер з іранським урядом аятолли Хомейні, може створити нову небезпечну ситуацію в Центральній Америці.

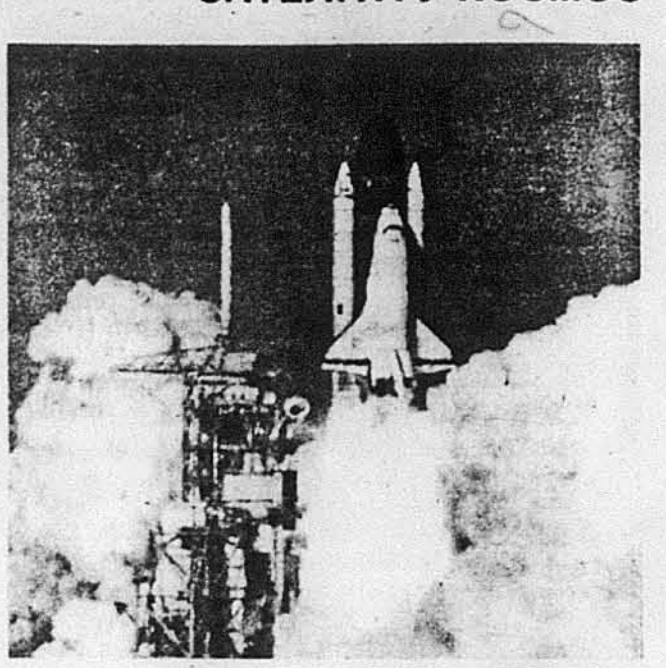
Як відомо, на початку цього тижня Нікараґуа відвідав прем'єр-міністер іранського уряду Мір-Гуссейн Мосаві з його численними дорадниками, якому теперішній „президент" Даніель Ортеґа влаштував парадне прийняття. Більше того, під час переговорів Мосаві обіцяв нікараґуанським сандіністам значну допомогу зброєю. Очевидно, ані Мосаві, ані сандіністи не повідомили офіційно про цю домовленість, але з інших джерел, а зокрема з повідомлень американської розвідки відомо, що аятолла Хомейні вирішив активно виступити проти американської політики в Центральній Америці.

Президент Р. Реґен, промовляючи до приблизно 60-ох парляментаристів західньої гемісфери, переважно з латиноамериканських країн, намагався обороняти нікараґуанських повстанців, які ведуть активну боротьбу проти сандіністів і домагався для них більшої допомоги не тільки від ЗСА але також інших антикомуністичних країн, членів Організації Американських Держав (ОАС). Президент ЗСА мав відвагу заявити, що процесові демократизації в Латинській Америці супротивляються диктаторські режими комуністичного світу, зокрема Совєтський Союз і його східньоевропейські сателіти.

Після виступу Р. Реґена і заступника пресового секретаря Білого Дому Леррі Спікса, речник нікараґуанської амбасади у Вашінґтоні намагався „спростувати зумисну інсинуацію" ЗСА проти його країни кажучи, що прем'єр Ірану Мосаві побував у Манаґуа з метою підписання торговельного договору, а не з метою продажі зброї.

Політичні спостерігачі кажуть, що Р. Реґен використав нагоду, щоб збільшити допомогу для повстанців, яких він ввесь час називає „борцями за свободу". Проти цієї допомоги виступає більшість членів обидвох палат Конгресу.

„ДИСКАВЕРІ" ПОВІЗ САТЕЛІТА У КОСМОС

„Дискавері" знов вилітає у простори.

Кейп Канаверал, Фла. — В четвер, 24-го січня ц.р., о 2-ій годині 50 хвилин по полудні з летовища у Кенеді Спейс Центрі був запущений міжпростірний корабель „Дискавері" з п'ятьма астронавтами і розвідувальним сателітом на покладі.

Запуск міжпростірного корабля затримався на добу через морози, що спричинили покриття льодом зовнішньої цистерни з паливом.

Вперше за 20-річну історію американських міжпростірних пілотованих рейсів полет „Дискавері" був засекречений. Це зроблено у зв'язку з вантажем, що знаходиться на ньому. Хоч подробиць про характер місії „Дискавері" не повідомляється, оглядачі вказують, що метою цього полету є те, щоб дати можливість американським військовим доступ до найвищого „спостережного пункту" — космічного.

Американська преса повідомляє, що у вантажному відділенні „Дискавері" міститься розвідувальний сателіт, що його астронавти пустять в орбіту. В числі п'ятьох астронавтів „Дискавері" капітан американських військово-морських сил Томас Маттінглі, який до цього двічі здійснював полети в космос — у 1972 році він був пілотом міжпростірного корабля „Аполльо - 16", а десять років пізніше командиром четвертого американського корабля „Колюмбія".

Точний час запуску „Дискавері" тримався в тайні, щоб перешкодити совєтським станціям стеження і розвідувальним суднам прослідити за виходом міжпростірного корабля в орбіту.

Повідомляється, що головна мета запуску розвідувального сателіта з корабля „Дискавері" в тому, щоб простежити за совєтськими ракетними випробуваннями і дотриманням Совєтським Союзом прийнятих ним на себе зобов'язань у договорах із ЗСА, а також зібрати розвідувальну інформацію про совєтський військовий радіо- і телефонний зв'язок.

Хоч формально полетом керує НАСА, Департамент оборони ЗСА повністю взяв на себе витрати за цей запуск на суму 31.200.000 долярів.

До кінця 1989 року космічні кораблі здійснять 15 полетів з військовими вантажами.

Влаштували „Різдво по всьому світі"

Група українських священиків

(фота: М. Ґосар)

Ню Йорк (УЛД). — Український Інститут Америки влаштував у вівторок, 18-го грудня 1984 року, тут у своєму приміщенні цікаву і дуже успішну імпрезу. Ціллю її була не тільки передріздвяна товариська зустріч. Організатори хотіли познайомити різні етнічні групи з українськими різдвяними традиціями, звичаями, стравами, колядами тощо. Рівночасно інші національні групи мали можливість показати свої різдвяні звичаї, отож ціллю було познайомити одних з одними.

Перша подібна різдвяна зустріч відбулася в грудні 1983 року. Тоді був присутнім представник мейора Едварда Кача, який видав проклямацію про „Міжнародне Різдво" в Манґеттені.

В квітні 1984 року була теж в Інституті програма „Великдень по всьому світі".

Програму, що відбулася 18-го грудня 1984 року, спонзорувала Дирекція Українського Інституту Америки, а приготовив її комітет під проводом Лідії Савойки при співпраці Христини Баранецької, д-р Юліяни Осінчук, д-ра Любомира Кузьмака і Марвина Л.Ж.Шранка.

Відкриваючи вечір, голова УІА інж. Володимир Назаркевич привітав гостей і сказав, що одне із завдань Інституту — організувати виставки та концерти, в яких беруть участь представники різних національних груп Ню Йорку, показують культурну спадщину і обмінюються досвідом в праці.

Л. Савойка короткими словами привітала присутніх, між якими були єпископи вірменської, грецької і сербської церкви, українські священики: о. Патрикій Пащак, о. Мелетій Войнар, о. Володимир Базилевський; о. Іван Ткачук, а теж 10 новіціянтів з Бразилії, які студіюють в манастирі оо. Василіян в Ґлен Ґові, Н. Й. Вітала теж поіменно ряд осіб, в тому українців, які своєю діяльністю і працею заслуговували, на її думку, на особливу увагу.

Програма складалася з трьох частин. Концертову

(Закінчення на стор. 4)

ВІЙСЬКОВА РЯТУНКОВА команда продовжує розшукувати за американським військовим літаком, який пропав без вістей на початку цього тижня біля Гондурасу, але через погану погоду рятункові команди не змогли розпочати розшуків. Американські і гондураські чинники припускають, що літак розбився у гірському терені. Літак, типу С-130А чотиримоторовий „Геркулес", знаходився в дорозі з Панами до Гондурасу.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ ізраїльського уряду подало до загального відома, що Ізраїль вирішив відкрити свій консулят в Гонг Конгу. Єрусалим не має дипломатичних зв'язків з Китайською Народною Республікою і тому політичні спостерігачі думають, що Ізраїль хоче через свій консулят у цьому місті відновити заходи до нав'язання дипломатичних зносин з Пекіном.

ОФІЦІЙНІ УРЯДОВІ РЕЧНИКИ в Етіопії повідомили, що в їхній країні і в сусідньому Судані поширюється епідемія холери, хвороби, яка в умовах африканського життєвого рівня і браку медикаментів, може стати загрозою для багатьох країн цього континенту. Досі в Етіопії померло від цієї хвороби 60 осіб. Західні лікарі і медичний персонал звернулись до багатьох країн світу, в тому числі до З'єднаних Стейтів Америки за допомогою. Хвороба холера дуже скоро поширюється серед населення з огляду на те, що немає достатньої кількости фільтрованої води.

У СВІТІ

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ відділи повели відплатні акції проти в'єтнамців, які дуже часто вриваються в китайську територію і вбивають цивільних китайців. Згідно з інформацією китайського пресового агентства Гсінгуа, в'єтнамські прикордонники в останньому часі вбили кілька сотень мирних китайських селян. Речник міністерства оборони КНР Ма Южен заявив, що і цим разом китайську військову акцію спровокували в'єтнамці. Китайський речник не подав однак чи китайські війська переступили китайсько-в'єтнамський кордон і чи є жертви в людях.

НІКАРАҐУАНСЬКІ антикомуністичні повстанці відкинули пропозицію президента Нікараґуа Данієля Ортеґи, який пропонував їм амнестію за припинення воєнних дій проти „леґального" уряду і закинення ідеї зміни політичної системи в країні. Д. Ортеґа який після виборів формально перебрав владу президента зголосив у парляменті законопроєкт, який, очевидно, буде прийнятий, про надання амнестії для приблизно 12,000 повтанців, якщо вони зголосяться до урядових агенцій, здадуть зброю і підпишуть заяву льояльности, або принаймні невтральности. Як відомо, повстанцям допомагають хоч недостатньо, З'єднані Стейти Америки з надією, що цей рух розвинеться у більшу силу і приверне демокатичну форму правління в Нікараґуа.

НЕУСПІШНА ПОЇЗДКА сенатора Едварда Кеннеді до Південної Африки, де його фактично не прийняли з відкритими раменами білі і чорні мешканці тієї країни, мабуть перекреслила усі пляни Кеннеді будь-коли кандидувати на високе становище Президента З'єднаних Стетів, — кажуть політичні спостерігачі.

НАСТИРЛИВІ ПОГОЛОСКИ, до речі підтверджені совєтськими офіційними речниками про хворобу Константина Черненка мабуть не матимуть жадного впливу на підготову до переговорів про роззброєння, а зглядно редукцію міжконтинентальної нуклеарної зброї. Політичні спостерігачі і дипломати в Москві кажуть, що міністер закордонних справ СССР Андрей Ґромико має такий великий вплив на закордонну політику Совєтського Союзу, що навіть у випадку смерти чи відходу К. Черненка від активної служби не перешкодить цим переговорам.

ЗАХІДНІ ВІЙСЬКОВІ спостерігачі із затурбованням спостерігають совєтську військову активність у портах і на летунських базах у В'єтнамі. Привезені до В'єтнаму совєтські наймодерніші військові бойові літаки МІҐ-23 вже змонтовані і тепер відбувають пробні лети. Покищо не відомо з якою ціллю вони були доставлені до В'єтнаму і чи Ганой не захоче вжити їх проти китайської прикородної армії, що може збільшити ризико війни між цими країнами. Це вже не є таємницею, що до такої війни приготовляється Китайська Народна Республіка і В'єтнам.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Друга Каденція Реґена

Хоча президентські вибори відбулися ще 6-го листопада минулого року, то за Конституцією вибраний президент починає урядувати формально й офіційно щойно 20-го січня наступного року. Отож у неділю, 20-го січня 1985 року відбулося формальне заприсяження Роналда Реґена в Білому Домі у вужчому гурті, а наступного дня перед полуднем на церемонії у великій залі Капітолю, на спільному засіданні обох палат Конґресу й в присутності дипломатичного корпусу, членів Верховного Суду і запрошених гостей. В обох цих подіях Роналд Реґен повторяв текст присяги, як наказує Конституція, поклавши ліву руку на біблію, що її тримала його дружина Ненсі та піднісши праву руку вгору — повторяв за головою Верховного Суду слова короткої присяги, яка закінчується словами „Так допоможи мені Бог". Взагалі багатократно згадувано Всевишнього на цій церемонії, бо молитви виголошували представники чотирьох віровизнань. Це, очевидно, зроблено зумисно, пляново й маніфестаційно, щоб підкреслити становище консервативного Президента, який є за привернення молитов у публічних школах, за державну допомогу приватним церковним школам і проти „вбивства ненароджених істот".

Цьогорічна інавґурація 40-го з черги Президента З'єднаних Стейтів на його другу каденцію відбулася з великою парадою, дармащо у зв'язку з жахливою погодою відкликано приготовану величаву розвагову програму на вільному повітрі, зорганізовану коштом кільканадцяти мільйонів долярів, що їх згори склали великі промислові корпорації. Парадний характер цієї інавґурації разом з усіма пов'язаними з нею імпрезами, передаваними через радіо-телевізійні станції, відповідав історичному значенню цієї події. Оце вперше від часу Д.Д. Айзенгавера вступає в другу каденцію свого урядування діяч, переобраний велетенською більшістю народу (у 49 стейтах на всіх 50), який має всі шанси урядувати — якщо тільки житиме — дальших чотири роки. Тільки Ричарда Ніксона переобрали на другу каденцію також лявінною перемогою, але він зрікся президентури у другому році свого урядування в наслідок Вотерґейтського скандалу, що його використали проти нього ворожі йому засоби інформації і Конґрес. Роналд Реґен, — погоджуються у цьому всі прихильні йому і неприхильні коментатори, — користується найбільшою в американському суспільстві популярністю поруч із Джорджом Вашінґтоном, Френкліном Рузвелтом і Дейвідом Айзенгавером. І тому ніхто в Америці не піддавав під сумнів доцільність такої паради, а тільки большевицька преса насміхалася над нею, не знаючи і не розуміючи американської атмосфери, американського духа та американської традиції.

Очевидно, що центральною і сутньою точкою всього церемоніялу, пов'язаного з заприсяженням Роналда Реґена, була зараз же після заприсяження в Конґресі виголошена ним програмова промова. Як звичайно, Роналд Реґен виявився і тут блискучим оратором, який вміє негайно нав'язати духовий зв'язок з авдиторією і вміє промовляти до умів і сердець найширших верств народу. Провідною думкою Реґена був знову патріотизм. Він двічі підкреслив, що „нема демократів ані республіканців, а є тільки американці". Він звернув увагу, що Совєтський Союз здвигнув величезну збройну потугу і що Америка за останні чотири роки намагалася зрівноважити збройні сили, „але багато залишилося ще зробити". Згідно з передвиборчим гаслом Реґена „мир і добробут", він тепер, очевидячки, натякаючи на проєкт „космічної війни" — підкреслив потребу знайти таку оборонну зброю, яка звела б нанівець вартість атомової зброї, як страхітливої загрози для існування людства. Він звернув увагу, що коли навіть напасникові, який покористувався би атомовою зброєю і вбив кількадесят мільйонів людей, то пошкодована сторона зможе у відплатній атаці знищити кількадесят мільйонів осіб у країні напасника. Тому Реґен мріє про час, коли не стане зовсім атомової зброї. З внутрішніх справ торкнувся потреби зменшення державного дефіциту і заявився знову за Додатком до Конституції, який забороняв би Урядові видавати більше, як отримує з податків.

Реґен виявився знову оптимістом і ідеалістом поруч із зрозумінням реальних можливостей. Він матиме у своїй другій каденції великі труднощі у співпраці з демократичною Палатою Репрезентантів і в переговорах із СССР. Але його твердий характер, свідомість цілей, терпеливість і рішучість та гурт найближчих співробітників, що він собі його дібрав, кажуть ворожити Роналдові Реґенові успіхів у другій каденції не менших, як здобув їх у першій.

Юрій Р. Рибак

АҐРАРНІ ЗМІНИ В ЗСА

Тяжко неголодному американцеві, який живе в оточенні високої технології звертати увагу на аґрарний світ своєї країни. Але у хвилині, коли дебатують над редукцією державного дебюджету не дуже то багато згадується про неґативний торговельний баланс, що зростає у міру більших і більших імпортів...

Відомо, що надвишки продуктів купує держава і їх або ховає на „злі часи" або розподіляє між тих горожан, що не мають фінансових засобів, у формі харчових карток чи безпосередньої допомоги сеньйорам і т.п. І коли так подумати, що за це все платить платник податків незалежно від того чи держава дає субвенцію фармерам чи доплачує до харчових карток. І якраз тому проблема бюджету може гостро поставити фармерські субвенції під знак питання.

З другого боку треба таки признати, що експорт аґрарних продуктів помагає державі зменшувати міжнародне заборгування, коли лише зважити, що фармери цього року вивезли продукту на 38 більйонів долярів!

Та не зовсім правильно думати, що на аґрарному фронті без змін, бо американське рільництво знайшлося у вирі структурних змін, де одна ділянка розвивається, а друга завмирає, а сам американський фармер, що досі був незалежним паном своєї землі, став радше пляновиком.

Як кожний сектор економіки вільного товаро-обміну так теж і рільництво зазнавало рецесії та коньюнктури, які у загальному не здержували довготерміновий розвій, та прийшов тому кінець і не зважаючи на велику державну допомогу не вдалось американській аґрарії піднестись після останньої рецесії. Може одна із причин є в тому, що могутня споживча харчова індустрія своєю перерібкою основних рільничих продуктів прямо диктує рід остаточного харчу. І на наших очах завмирає традиційна фармерська родина, яка була так важлива у американському житті, а власність якої переходила у руки професійного керманича, що старається використати усі економічні принципи і тим способом при найнижчих коштах осягнути найвищий зиск. І тут індивідуальність особи переходить у колектив, а рільничі машини заступають тисячі рук на зразок індустрійної фабрики...

Так, ще існують малі фарми, одначе переважно тому, що їх власник працює додатково деінде. Словом зникає привязання людини до землі, а з тим і існування рільничого населення.

Середньої величини фарми, річний оборот яких є від 40,000 до 100,000 долярів зазнають найбільшої поразки, бо вони доволі великі, щоб сплатити борги на закупівлю нових машин, одначе замалі, щоб використати максімум технології для осягнення найвищої продуктивности. Тому і не диво, що їх викуповують великі фарми. Згідно зі статистикою, фарми із річними оборотами понад чверть мільйона долярів збільшились на 54 відсотки в останніх п'ятьох роках. Це пересунення власности з малих і середніх фарм у сторону великих має вплив на продуцентів аґрарних машин, які досі примінювались до існуючих потреб. Великі фарми мають змогу краще використовувати машини і вживати їх менше на одиницю площі, як теж купують уживані за низьку ціну від тих, що здають фарми.

Колись вважали, що фармер — це людина, яка крім своєї землі не бачить світу Божого, нині фармер, коли бажає існувати, мусить цікавитись економічним і політичним життям, мусить знати стан ринку збуту, мусить знати, які аґрарні договори заключує держава і тому платить за користі з особливих інформаційних услуг.

Одне обрахування передбачає, що у кількох наступних роках одна третя фармерів матиме свої компютори, як теж безпосереднє получення із торговельними біржами; використання інформаційної технології дозволяє фармерові держати палець на живчикові ринку, а головно цін його продукту і робити якнайкорисніше вирішення. Теж нові осяги в поліпшенні управи чи примінення економічних машин можуть лише зменшити кошти продукції.

І коли потреба інформації для фармерів дає поштовх для постання багатьох нових підприємств, що спеціялізуються у поодиноких ділянках, то з другого боку досі існуючі установи головно фінансового характеру підупадають. Ось згадаймо хоча б малі місцеві банки, що роками давали позики малим фармерам головно у часі перед жнивами, чи на закупівлю машин. Немає малих фармерів, немає і доходу для малих банків, бо вони не мають змоги фінансувати велетнів, які знову мають зв'язки з великими банками. Теж підупадає значення рільничих кооператив, що базували своє існування на багатьох членах й існували, бо давали своїм членам великі користі. Немає членів — нема кооперативи.

Як бачимо американську аґрарію перейняла у свої руки технологія та бізнесове думання. Уже вдалось примінити ідею масової продукції, де машини заступають людські м'язи, де лише можуть. Користі з цього для загалу є наглядні, бо американці платять за харч — у відношенні до свого заробітку — найменшу частину з усіх розвинених країн. Усе ж таки зміни у структурі аґрарної продукції і землевласности впливають на демографічне пересунення у некористьрільничого населення у ЗСА.

Іван Кедрин

ОБЕРЕЖНО З КРИТИКОЮ ВАТИКАНУ

В останньому часі появилось знову кілька статтей в українській пресі з гострими словами на адресу Апостольської Столиці. Критикувати її східню політику можна і треба, бо Папа непомильним є тільки в інтерпретації Святого Письма, — в усіх інших справах може помилятися і помиляється, найкращим доказом чого є щораз інші реформи в Католицькій Церкві і такі постанови Синодів, які перекреслювали попередні. Католицька Церква має авторитарний устрій — Вселенський Архиєрей є — за цивільним окресленням — абсолютним монархом, який володіє понад 700 мільйонами вірних, розсіяних по всьому світі. Він не відповідає перед ніким, призначає кардиналів, як також Синоди, мають тільки дорадчий голос. Ватиканські Конґреґації — це насправді міністерства з префектами-міністрами у проводі. За всі дії окремих Конґреґацій відповідає Папа. „Ватикан" — це формально незалежна „держава" за так званими Лятеранськими пактами, що їх підписали у 1929 році кардинал Ґаспарі, тодішній державний секретар чи пак міністер закордонних справ, і тодішній диктаторський президент Італії Беніто Муссоліні. Лятеранський пакт став у 1947 році частиною конституції Італії. Популярно під словом „Ватикан" розуміємо Апостольську Столицю, хоча насправді — це палац у Римі, резиденція Папи і забудування довкола собору св. Петра та приналежні до Апостольської Столиці будинки у різних дільницях Риму, з написом „Чітта дель Ватікано".

Католицька Церква переживала різні кризи, різні потрясення, різні реформи. Вона має свої традиції — добрі і погані. До поганих належать факт, що у своїй закордонній політиці Ватикан рахувався завжди з державами, а не з їх народами. Це було особливо за існування австро-угорської монархії з усіма приналежними туди народами і так було за Польщі і так є тепер, коли Ватикан рахується більше з владою в СССР, як з тамошніми народами. Коли автори деяких статтей гостро критикують промовчування злочинної ліквідації большевиками Української Автокефальної Православної Церкви й Української Католицької Церкви та відсутність різкого засудження акту „скасування" Берестейської Унії з 1596 року — то мають право робити це. Це добре наше право критикувати таку тактику, яку проводить Ватикан, щоб „не дразнити" Москви. Але у тому критикуванні не можемо не бачити причини такого ставлення Ватикану: остраху за долю Католицької Церкви в Польщі й прибалтійських країнах. Ми не можемо забувати, що теперішній Вселенський Архиєрей, Іван Павло II, перший не-італієць після 456-років в часі його вибору 16-го жовтня 1978 року, польський патріот, відхилився від традиції Ватикану орієнтації тільки на державу і її уряд, а не народ, бо заявився за „Солідарністю", яку ґрадоначальник Москви генерал Ярузельський поставив формально рішенням підпорядкованого сойму, — поза законом. Але тут Папа мусить лявірувати: він поручає „мирний діялог" між Церквою у Польщі й урядом та між проводом „Солідарности" з урядом. Можемо критикувати Ватикан, що дотепер нема в Польщі єпископа для тамошніх українських католиків. Але чи при тій критиці маємо забути, яка доля чекала би того єпископа, який став би сіллю в оці Москви і проти українського польського клиру? І коли Папа володіє понад 700 мільйонами католиків у світі, то скільки є серед них українців і чи можемо вимагати, щоби саме УКЦерква стояла в центрі зацікавлення і турботи Папи? Борімося за привернення усіх прав, застережених у Берестейській Унії і критикуймо порушування їх, але й будьмо скромні. Критикуймо так, щоб не виливати дитини разом з водою, критикуймо так, щоб не створювати ворожого супроти Апостольської Столиці і Вселенського Архиєрея настрою, неприхильної атмосфери, бо куди воно нас завело би? Не забуваймо, що коли деякі загорільці піддавали суґестію „відірватися" від Ватикану і створити „Українську Католицьку Національну Церкву", щось на подобу польського Косцьола Народовего, що його створили комуністи, то — поминаючи повну нереальність такого абсурдного проєкту, Блаженніший Ісповідник Віри Отець Йосиф Сліпий заявив: „Я не нате карався 18 літ у совєтських кацетах з вірности Апостольській Столиці, щоби тепер на волі зраджувати її". І коли хтось бачить „загин" Української Католицької Церкви в наслідок деяких помилкових ходів Ватикану чи пак її Східньої Конґреґації, то не забуваймо фактів: який був стан УКЦеркви в ЗСА у 1884 році, коли до ЗСА прибув перший духовник, о. Іван Волянський, і який є теперішній стан з чотирма епархіями і чотирма Владиками-громадянами! Водночас порівняймо стан Української Католицької Церкви в Західній Европі перед передачею 12-ти європейських країн під юрисдикцію тодішнього ще тільки єпископа Івана Бучка, згодом архиєпископа і справжнього „архипастиря скитальців" — і який є тепер тамошній стан із владиками у Франції, Англії, Західній Німеччині й Югославії. І коли хтось дуже невдово-

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про йорданські традиції

Коли минулого тижня навістила нас сильна хвиля морозу ми, українці, мали зразу на це своє і достовірне пояснення: „звичайно в час нашого Йордану тиснув добрий мороз" і було в тому „наш Йордан" трішки гордости і трішки сантименту, бо йорданські традиції у нас залишилися сильними, не зважаючи на змінені обставини і два календарі в нашій спільноті.

І хоча немає таких йорданських відправ, „як були колись" на річці чи при львівській криниці на славному ринку, але всі чекають на свячену воду і на відвідини священика, що приходить „покропити" хату.

При тому всі спокійно і з гумором приймаємо дивовижні, а то й комічні ситуації, які трапляються тепер із йорданськими святкуваннями. Бо ми якось погодились із співіснуванням двох святкувань і немає уже такої ворожої настанови поміж старо - і - новокалендарниками, як була перед кільканадцяти роками. Цікаве чи це час чи втома зробили своє?

І ви вже почуєте як без найменшого хвилювання розказують вам, що „до нас прийшов отець кропити хату саме, як ми сідали до Святої Вечері", або що „ми умовилися зі своїм парохом, що постимо 6-го січня хоча повинні це зробити 5-го, бо це після „нового" календаря Щедрий Вечір".

Здається, ці два календарі є також одною із причин, що це традиційне йорданське благословення домів розтягається частенько аж до кінця місяця лютого. Розуміється другою причиною цього є мала кількість наших священиків у відношенні до українських поселенців, які усі без різниці віку та переконань саме на ці відвідини завжди дуже чекають. Навіть діти з приємністю ідуть зі свічкою перед священиком, слідкуючи за кропилом.

Про небезпеки та переживання йорданських традицій саме написала нам одна молода мама:

....„ми мали цього року щастя, бо отець прийшов святити хату два дні після Йордану, а не раз чекаємо до лютого, і звичайно приходить саме тоді, коли я стрімголов мусіла погнати робити копії з листа, що його писала для кружка матерів, а вдома залишила руїну: ліжка непостелені, в кухні — залишки сніданку, відчинений слоїк з горіховим маслом, кришки і все інше, що залишає молода мама, яка пробує „красти" час від одного до другого обов'язку. А ще до того благословення хати залежить від цього наскільки є „амбітний" священик, що це робить. Один покропить, заспіває „явився єси..." і піде — другий каже відчиняти двері від кожної кімнати і шафи. Діти розуміється ходять зі свічками перед ним і я вже вкінці їх навчила, що це справді не гріх, якщо отець деякі шафи з моїми „складами" речей не покропить. Бо попередніми роками, то вже думала брати асекурацію, бо ніколи не знала, що могло впасти і поранити, коли несподівано треба було отцеві відчиняти шафу тим більше як заповів свій прихід, залишаючи мені тільки півгодини, щоб заховати все „барахло", що валялося по хаті. А одного разу отець пішов аж на стрих і малощо не впав на стрімких сходах..."

Ось такі пригоди переживають наші молоді господині, але традицій йорданських святкувань відректися не хочуть.

Добре, однак, що ми їх не забуваємо і навіть морозна погода дає нам нагоду згадати „наш Йордан".

О—КА

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

УВАГА ДО ТОЧНИХ ДАТ

З датами треба бути дуже обережним, головно з датами народження, та ще й жінок. У новорічному привітанні Об'єднання Українських Письменників „Слово" для наших цьогорічних ювілярів ми дозволили собі пристарити нашу милу поєтесу Діму аж на п'ять місяців і вісім днів, подаючи дату її народження на 23-го травня. А Діма народилась, як вона сама це гарно проспівала у вірші „Поклін деревам" у новій збірці „Осіннє мереживо" („Мабуть тому, що народжена восени я, душа стрепенеться, як птах...") не з весною, а восени, точно 31-го жовтня. Тож мусимо вибачитися, що ми прибавили їй віку і просимо не слати їй привітів раніше, аж в пізню осінь.

При цій нагоді мусимо справити дату народження і Любови А. Дражевської. Вона народжена 12-го вересня, а не 12-го серпня, як це ми подали. Любов Артемівна, правда, не дуже тим і схвилювалась. Лиш махнула рукою. Один місяць — це вже не така велика надвишка.

Добре, що бодай роки у нас вийшли правильні.

Та ось заковика вийшла не з жінкою, а з мужчиною, та ще й із справжнім мужем, козацького року. У нашій картотеці та ще й у біо-бібліографічних записках дата народження містоголови „Слова" і репрезентанта нашого Об'єднання на Австралію — Дмитра В. Нитченка-Чуба визначується датою 18-го грудня 1906 року. До ювілею Дмитрові Васильовичу, за цими даними, ще майже два роки. Аж тут приходить письмо, вже після того, як ми привітали наших цьогорічних ювіля-

(Закінчення на стор. 4)

Володимир Жила

ВДАЛИЙ ТВІР

Михайло Качалуба, „З моєї Одіссеї", частина І, Буенос-Айрес, Видавництво Юліяна Середяка, 1983.

Перед нами цікава книга в українській мемуарній літературі. Написана вона легко й доступно, так що прочитає її і юнак, і дівчина, і дорослий, і людина на схилі віку. Книга написана з любов'ю до рідної землі, з гордістю за свій рід і з тривогою за майбутнє українського народу.

Книга „З моєї Одіссеї" містить багатий фактичний матеріял про життя на Збаражчині, зокрема в Романовому Селі й частково в Тернополі. Авторова Одіссея почалася 7-го листопада 1908 року і „з Божої ласки та волі триває й досі, хоч далеко від Романового Села" (стор. 9). Михайло Качалуба веде читача крізь роки й простори рідної землі, будучи заздалегідь свідомим того, що всього не можна охопити та про все не можна розповісти. Він непомітно розкриває значніші факти та дає чудові уявлення минулого. Його уявлення образні, конкретні й наскрізь своєрідні, в той час, коли його слова вагомі, бо в них відбито минуле й вони створюють неповторне відчуття думки:

> Ей, працьовитий був мій дід Степан. Як тільки сіріє, вже косу на плечі, люльку в зуби і в поле. Ця люлька його раз нагнівала (краще розсердила, привела в стан роздратування, обурення, гніву — В.Ж.). Вийшов він в поле і косить, а тут підійшла охота закурити. Мацає по кишенях — люльки немає. Повитягав усе з торбинки, що мав на полуденок, люльки немає. Бурмотить щось зі злости, пробує знову косити, але кісьба (косіння — В.Ж.) не береться. Кидає косу й вибирається додому по люльку. Вже вийшов на дорогу та з пересердя закляв і плюнув. А люлька бац з зубів на землю. (Стор. 11)

Як бачимо в автора своя манера викладу, свій стиль, але в цілому ж уявлення справляє добре враження. У ньому правдиво й рельєфно відтворено стан душі діда Степана.

Чудово змалював автор також приїзд батька з війни після чотирьох років розлуки з родиною: „Олекса! — скрикнули нараз мама, і бабуня, і дідуньо. Стефан застиг при грубці, Мариня біля столу, а ми з Федьом і Катрусею закам'яніли з порожніми ложками за столом. 'Це наш тато!' — кричав веселий голос в наших душах" (стор. 50). В описі цієї сцени відсутнє деталізоване змалювання обстановки. Автор просто вводить читача в середовище своєї родини й за допомогою слів розкриває радість дітей.

Кожен епізод, буквально кожен рядок книги, присвячений єдиній цілі: розкрити минуле, передумати його та знайти в ньому зерно краси. А ще точніше: змалювати ставлення української родини до праці й обов'язку, тобто показати її моральний рівень та характер діяння й буття.

Цікавий і кольоритний у книзі образ самого автора. Він пізнав багато горя, зокрема під час війни, але в цьому завжди перемагає оптимістичне начало: він весь в діянні, він розповідає про шматок життя, а інколи й душевно страждає. Його розповідь не позбавлена суб'єктивного характеру, бо це характеристична прикмета майже всієї мемуарної літератури, проте вона має свою вартість — це ж авторові свідчення.

Першу частину своєї книги Качалуба закінчує оптимістично. „Знову Тернопіль, і знову весна, а з нею нові надії, нові мрії, нові пляни, але при важкій праці" (стор. 129). Молодий Качалуба, як виходить з його власних підтверджень, був людиною рішучою, самостійною у думках та обдарованою широкою уявою. Його скромний віршик, що появився ще в гімназійній газетці:

> *Не гнись, не корись*
> *Проклятій судьбі!*
> *Життя положи*
> *За край в боротьбі!* (Стор. 100)

припав навіть до вподоби його професорові Танчаківському, який вже тоді добачав талант у молодому студентові й жартуючи говорив про красу, що криється в поезії Качалуби. Автор, згадуючи цей факт щиро милується ним: „Мій душевний біль зменшився. Професор Танчаківський приложив на моє болюче, дитяче серце трошки педагогічного бальзаму" (стор. 100). Ми є свідками прямодушної реакції скромної молодої людини, в якій немає ні зарозумілости, ані пихи. Це добрий показник чистого характеру, що цінує вартість простоти й орієнтується на спогади про давно пережите.

Добре врахована автором послідовність використання образів минулого, про які він не тільки говорить, але їх показує, змальовує по-мистецькому їх світла й тіні. Як позитивну сторону книги варто відзначити те, що автор ненав'язливо підказує кожному з нас глянути й в наше минуле, а коли трудно відтворити його, то хоча б згадати його замітливі події.

Михайло Качалуба, лікар по професії, відомий в українській літературі рядом цінних збірок поезії: „Бульварами серця", „Вільним крилом", „Відлуння моєї душі" тощо. Обдарував нас тепер ще своїм першим більшим твором „З моєї Одіссеї". Книга в цілому справляє гарне враження у шуканнях істини минулого. Тут усе продумано до кінця й немає спірних стверджень. Щобільше, вибираючи найцікавіші уривки з книги, можна легко познайомитися з автора молодечими роками, коли вироблялась його спостережливість та розгорталась фантазія. Качалуба вже тоді приділяв багато уваги складним проблемам людської душі й старанно працював над мистецьким словом.

У книзі подекуди наявні мовні й образні недогляди, але **всі вони мають частковий характер і не порушують** загальної позитивної оцінки цього вдалого прозового твору.

Караються, мучаться, але не каються

„Якщо я був би останнім українцем на світі, я і тоді боровся б за Україну".

Л. Лук'яненко

Нескорена полтавчанка

Оксана Мешко

Оксана Мешко народилася 30-го січня 1905 року в селі Старі Санжари, Полтавської области. Вона мала двох синів Євгена і Олеся. Євген, 1930 року народження, загинув під час летунського налету в 1941 р. а Олесь 1932 р. нар., був довголітнім політичним в'язнем московсько-большевицької окупаційної системи.

Оксана Мешко була ув'язнена в 1947-55 рр. Їй закидали співпрацю з українським національним рухом і оборонні заходи своєї арештованої сестри. В 1956 р. прокуратура УССР реабілітувала її. Після ув'язнення сина Олеся в 1972 р., якого засудили на сім років табору суворого режиму і п'ять років заслання, виступала постійно на його захист.

Оксана була членом-засновником Української Гельсінкської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод, а після арешту і ув'язнення О. Бердника—її керівником (від березня 1979 р.). Їй закидали, що вона була автором або співавтором багатьох документів цієї Групи. В 1980 році була знову ув'язнена і перебувала на примусовій т. зв. експертизі в психіятричній лікарні. В жовтні 1980 року була знов заарештована і ув'язнена, а в січні 1981 року засуджена на 6 місяців табору суворого режиму і 5 років заслання. Заслання відбуває в Хабаровському краї. Її теперішня адреса: 682080 Аян, Аяно-Майський район, Хабаровський край, вул Вострецова, 18.

Подаємо хронологію морального (а то й фізичного терору Оксани Мешко, доконаного органами КҐБ: 9-го лютого 1978 року відбувся обшук в домі О. Мешко; 14-го лютого—п'ятигодинний допит і відчитання попередження; 12 червня—персональний обшук перед побаченням сина Олеся; в липні обшукували і допитували всіх осіб, які відвідували О. Мешко; 3 листопада—до помешкання Оксани Мешко увірвався „невідомий" з пістолем і вимагав у неї грошей, після піднесення крику „невідомий" втік; 6 березня 1979 року—знову обшук; 12 квітня—в дорозі зробили особистий обшук; 22 лютого 1980 року—домашній обшук; 12 березня—знову домашній обшук; 13 червня — насильно запроторено до психіятричної лікарні ім. Павлова в Києві на психіятричне „обслідування"; 13 жовтня—після обшуку О. Мешко насильно приміщено у психіятричну лікарню ім. Павлова; в листопаді в лікарні її визнали осудимою і перевезли в тюрму; 5 січня 1981 року відбувся суд над Оксаною Мешко з вироком 6 місяців табору суворого режиму і 5 років заслання. Її закидали антисовєтську аґітацію і пропаґанду. Після суду її знову запроторюють до психіятричної лікарні ім. Павлова, а 16 березня 1981 року перевезли на заслання в село Аян, Хабаровського краю.

Розваговий вечір СУА в Нюарку

У більшої кількости з нас умовини життя під сьогоднішню пору є такі, що за буденними обов'язками кожний день просто щезає, інколи й на відпочинок дня не вистачає. Не згадуючи вже про розвагу, бо, як і ввімкнемо в поспіху радіо, то вістки своїм кошмарним змістом розмальовують чорними кольорами майбутність людства і темною хмарою вкривають соняшність доброго настрою. А крещендо крику, що його називають піснею, просто подразнює, а то й вражає слух.

Тому, коли трапиться нагода, що можна декілька годин провести в безтурботному відпруженні, те пережиття залишається незабутнім, як ось це в неділю, 2-го грудня м. р. , в Нюарку на чайному вечорі, що його приготовив 28-ий Відділ СУА. Душею програми цього вечора була Валя Калин. З властивою їй привітністю привітала вона присутніх на залі й представила виконавців програми. Відтак Осип Головацький легкими жартівливими піснями під звуки гітари впровадив присутніх у настрій, доказавши, що і з наших громадських чи політичних недоліків, навесело взявши, можна посміятись.

Фолкльорним діялектом Степан Магмет передав монолог Ека про пригоди двох наших земляків, що в автобусі, щоб не звертати на себе уваги, не по-українському, а „по-анґельськи вогорили"... Монолог і дотепи Степана Магмета викликали спонтанний сміх присутніх.

Іванка Кононів і Валя Калин під акомпаньямент проф. Галі Клим, консонансами дуетів, мелодіями пісень, за якими чи не найдужче стужені ми вгощали нас красою Карпат („Гори Карпати") і чаром української ночі („Намалюй мені ніч"). Не обійшлось і без жартівливої пісні про кохання, що інколи проявляє себе мов недуга („Кохання наче ґрипа").

„Програмою" перерви стала гостинність союзянок, бо щедро вгощали присутніх чаєм, кавою, вином і солодким.

Після перерви, в другій частині розвагового вечора, брали участь і присутні. Цей спосіб розваги, авторства Валі Калин, оригінальний і цікавий, бо гості виходили на сцену й розказували про свої хвилюючі переживання у житті, за що слідували їм нагороди. Першу нагороду жюрі, яке очолювала голова 28-го Відділу Слава Олесницька, признало поетові Миколі Щербакові, другу нагороду отримав інж. Калинич. Проф. Яремкевич відмовився від нагороди, хоча його дотепи й гра на фортепіяні всеціло заслуговували на неї.

Великою несподіванкою був гарний фортепіяновий акомпаньямент Марійки Гельбіг до хвилюючої пісні Іванки Кононів „Чарівний альт".

Та не лише мелодія рідних пісень і жартівливою атмосферою ми милувались, ми мали можливість подивляти образотворче мистецтво молодого артиста маляра з України Романа Павлишина. Мистець влучно пояснив різницю між „тут" і „там" у питанні свободи творити те, що підказує Муза краси без Прокрустових вимірів... Відтак Р. Павлишин великодушно подарував вісім образів 28-му Відділові СУА.

Ще одним монологом Ека Магмет „поклав кропку над і"—приємному настроєві вечора. Валя Калин подякувала виконавцям програми й попрощала присутніх. Приємне почуття й досі залишилось, що жінки українки, союзянки, не позаду в світі мистецтва й слова розваги.

Ірина Дибко

Помер проф. О. Корсунський

У Мінеаполісі, Мінн., помер 25-го жовтня 1984 року на 92 році життя колишній професор мікробіології Київського університету д-р Олександер М. Корсунський, доктор ветеринарійної медицини. Родом походив він зі села Піщаного, Полтавського повіту, де народився 18-го жовтня 1893 року. Потім студіював і працював в Києві. Як член Української Національної Ради в 1941 році в Києві увійшов він у впливове суспільне життя і в трудних окупаційних умовинах міста поділяв долю тодішньої інтеліґенції та, ризикуючи не раз життям, давав допомогу потребуючим, зокрема жидам, полоненим, рятуючи багатьом життя.

Увійшовши в національне життя з поворотом большевиків до Києва довелося йому з родиною—з дружиною Зінаїдою і двома дітьми—податися в еміграцію і разом з тисячами наших біженців зазнати гараздів еміграційного життя в Німеччині. Його скитальський шлях провадив до Баварії, де в Мюнхені в кінці Другої світової війни і вже після війни, продовжувалася його суспільна і патріотична діяльність, про яку згадаємо докладніше, бо проф. Корсунський вповні цього заслуговує, також і його співробітники з Українського Обласного Допомогового Комітету, що більшістю теж уже покійні.

Як відомо, при кінці війни діяло у Мюнхені Допомогове Представництво Українського Центрального Комітету в Кракові (УЦК), яке опікувалося евакуованими родинами в Баварії, в тому числі шкільною молоддю, а також в якійсь мірі біженцями і робітниками. Наближався кінець Другої світової війни; було вже відомо, що Баварію займуть американські війська. Потрібно було створити новий допомоговий комітет. Ще перед зайняттям Мюнхену американцями (30 квітня 1945 р.) в мешканні проф. Корсунського сходилася конспіративно кількакратно ініціятивна група з восьмох осіб, яка створила новий Допомоговий Комітет, який він очолив.

Був ще тоді певний риск, але це допомогло комітетові одержати мінімальну допомогу від американців в перших днях, коли вона була найбільш потрібна, а потім—допомогу від військової американської адміністрації.

Членами Ініціятивної групи, а згодом основоположниками Допомогового комітету, були, крім проф. О. Корсунського, як голови: проф. Іван Розгін, проф. Олександер Кульчицький, дир. Микола Бігун, д-р Яків Маковецький, Кость Мельник і Орест Зибачинський. До Комітету, що став згодом обласним, ввійшли також д-р Лев Ганкевич, відомий оборонець політичних в'язнів у Львові, д-р Микола Масюкевич, інж. Микола Дебрин (пізніше Владика) та інж. Янович, які також очолили важливі ділянки тодішньої діяльности.

„Обласний комітет,—каже д-р Маковецький, тодішній ген. секретар Комітету,—виніс на собі важкий тягар захисту і влаштування тисяч українців в той час, коли становище наших втікачів було загрожене зі всіх сторін: голодом, браком приміщення, безправним становищем та репатріяцією.

Св. п. проф. О.Корсунський

З усіми цими лихами нам щастило боротися так, що Мюнхен став невдовзі притягаючим осередком для української еміґрації,—одним з найбільших її центрів. Сприяли цьому й найзагальніші причини—ключеве становище Мюнхену, але безпосередньо мало значення те, що наш Обласний Комітет в основному спромігся вибороти й захистити для нашої еміґрації належне місце..."

Великий вклад праці в розбудову діяльности комітету,—разом зі своїми тодішніми, вже згаданими, співробітниками,—дав проф. Корсунський. Ця праця в тому часі вимагала стійкої, свідомої своїх завдань людини, і таким був Покійний. Допомагали йому в різних ділянках д-р Я. Маковецький, генеральний секретар, який, студіюючи у Франції, знав чужі, а головно, французьку мову, що була ключем порозуміння зі старшинами; д-р М. Масюкевич, містоголова і культурно-освітній референт; дир. М. Бігун, організаційний референт, а також д-р Тома Лапічак—колишній кацетник, що очолив Медично-харитативну службу, який своїми контактами з американською адміністрацією, зокрема при допомозі дружини капітана Васермана і капітана МекДоналда виєднував потрібну допомогу, головно потрібні тоді для хворих лікарства.

Враховуючи тодішні обставини і те, що в Мюнхені була наладнана тоді опіка над біженцями, Комітет дбав про дах над головою і прохарчування, бо до Мюнхену з'їжджалися українці майже з цілої Баварії, в тому числі колишні полонені і в'язні, що могли числити і на медичну допомогу.

Головне бюро Допомогового Комітету було при Розенгаймер штрассе 46, але українці жили тоді в окремих будинках і скупченнях при Бошідерштрассе, Денкельштрассе, Блютенбурґштрассе, Гільтенширґерштрассе, Айнґерштрассе, на Ляймі, Варнер Казерне в Фіріх шуле і інших. Проф. О. Корсунський користувався пошаною і довір'ям не тільки українців, але також умів у потребі знаходити вирозуміння і чужинців, переконувати чужих старшин, зокрема у випадках насильної репатріяції, і за це він користувався особливою пошаною українців з центральних земель. Він старався допомагати тим людям, що уникали репатріяції та почувалися в якійсь мірі загроженими.

Коли почалася масова еміґрація за океан, виїхав з родиною до Америки і проф. О. Корсунський в 1952 році і поселився в місті Міннеаполіс, Мінн., де і зараз живуть його син і невістка, інж. Ярослав і Ірма з внуками і їх родини. Дружина Покійного і доня Надія померли ще в 1976 році.

Характеризуючи повоєнну діяльність проф. О. Корсунського, його вклад в створення Допомогового Комітету, що згодом став Обласним Допомоговим Комітетом і відіграв важливу ролю в постанні і розвитку українського еміґраційного центру в Мюнхені, а тим самим центру видавничого життя української еміґрації, треба також згадати, що до цієї праці значно причинилося багато наших інших видатних людей і громадських діячів, що впродовж літ провадили це наукове і культурне життя, яке в якійсь мірі започаткував зі своїми співробітниками Покійний і тим причинився до розвитку національної свідомости українців в Німеччині.

В 40-ий день смерти проф. О. Корсунського, в неділю,

(Закінчення на стор. 4)

Помер...

(Закінчення зі стор. 3)

2-го грудня 1984 року, настоятель Мюнхенської православної парафії, о. архіпресвітер Палладій Дубицький відслужив поминальну Службу Божу і Панахиду за Покійного, та за його дружину Зінаїду і доньку Надію, яких знав у Мюнхені особисто. У своїй проповіді о. Палладій наголосив про вклад праці проф. Корсунського в розбудову Обласного Допомогового Комітету, та про його значення для українців у Баварії у повоєнні часи. Отець Палладій згадав, що Покійний був в той час також членом Православної Ради і визначався тим, що був людиною доброї волі і стійкої вдачі, що своєю працею він причинився до розвитку нашого шкільництва і культурного життя. Праця Обласного Допомогового Комітету продовжується і її провадить тепер Центральне Представництво Української Еміграції (ЦПУЕН) в Німеччині.

Д-р Б. Кузь

СЕНАТОР РИЧАРД ЛЮГАР, новий голова сенатської комісії закордонних зв'язків, в довшій промові закликав відповідальних американських політичних провідників узгіднити загальні американські інтереси в цілому світі й вказати причини, чи ці інтереси мусять бути боронені американськими збройними силами. В минулому, сказав сен. Люгар, американський Уряд мав певні й устійнені цілі в закордонній політиці, які звичайно були піддержувані більшістю американського народу. Одначе, від часів в'єтнамської війни, американська публічна опінія є поділена щодо доцільности вживання американських збройних сил в обороні американських інтересів поза границями Америки. В тій цілі сен. Люгар плянує перевести спеціяльні переслухання перед своєю комісією.

ПІСЛЯ ЗАПРИСЯЖЕННЯ на другу каденцію президент Роналд Реґен заявив, що він плянує іменувати д-ра Джін Киркпатрик на високе становище в ділянці американської закордонної політики. Як відомо, вона недавно зрезигнувала зі становища представника ЗСА в Об'єднаних Націях. Одначе поінформовані спеціялісти у Білому Домі згадують, що вона може бути назначена на високе становище в Інформаційній агенції ЗСА або в делеґації, призначеній до переговорів з СССР в справі контролі нуклеарної зброї.

В НЮ ОРЛІНС, ЛУЇЗІЯНА, група федеральних суддів приготовляється до перегляду великої кількости документів в оскарженні проти фірми Юніон Карбайд, за катастрофу в місцевості Бгопаль, Індія, в якій 2,000 осіб загинуло від газів. Досі в суді є понад 20 спеціяльних скарг від родин, що вимагають високі суми відшкодування. Згадана фірма старається переконати суддів, що трагічний вибух в Індії не був спричинений американськими техніками чи представниками фірми в Індії і тому скарги повинні бути відкинені.

У Баффало помер С. Шипилявий

Баффало, Н. Й. — У неділю, 20-го січня 1985 року, тут помер на 88-му році життя св. п. Степан Шипилявий, відомий громадянин суспільно-громадський діяч, учасник Українських Визвольних Змагань, вояк Української Галицької Армії, пацифікований і ув'язнюваний трьома окупантами української землі — поляками, совєтським НКВД і німецьким ґестапом.

Св.п. С. Шипилявий був свого часу директором Союзу Кооператив в Бучачі, провідним членом Товариства „Просвіта" і активним громадянином в кожній ділянці життя народу. Під час першої окупації Москвою Західньої України його вивезли до Казахстану, а родину переслідували. Із заслання він повернувся з допомогою інших людей під час Другої світової війни і походу гітлерівських армій, аж під Сталінград.

Після виїзду на Захід, С. Шипилявий не припиняв своєї громадської і політичної праці. Він активно працював у Відділі УККА, був великим ентузіястом Гарвардського проєкту і збірки на Фонд Катедр Українознавства, Патріярший Фонд підтримував усі здорові почини у громаді і був активним членом ОУВФ в Баффало.

Покійний залишив в жалобі велику родину: дві дочки рідні і одну прибрану, двох синів, внуків і правнуків, двоюрідного брата мгра Івана Винника в Ню Йорку з родиною та велику і активну баффалівську громаду. Парастас був відправлений 24-го і 25-го січня, а похорон в суботу, 26-го січня з церкви св. Миколая і на цвинтар св. Христа у Лакаванні, Н. Й. Родина просить замість квітів на могилу складати пожертви на Патріярший Фонд св. Софії і на ФКУ.

Влаштували...

(Закінчення зі стор. 1)

Мирон Сурмач (зліва) біля українського стола

вели Юліяна Осінчук і Ерік Кузьмук.

Першим співав мішаний хор „Думка" у складі 35 осіб. Диригував Семен Комірний, акомпаньювала Тетяна Потішко. У старовинній коляді „Що це за предиво" сольо виконала Сяня Качарай. Крім цієї коляди хор виконав коляду „Жала Улянка", а на закінчення популярну в Америці щедрівку „Щедрик-щедрик" в обробці Леонтовича.

Дві словінські колядки, що нагадують українські, виконали дві співачки мама й дочка-підліток.

Чудово співав різдвяні пісні хор грецької православної Благословенської церкви в Ню Йорку. Найбільш сподобалася люблена в багатьох країнах світу німецька пісня „Тиха ніч".

Цю ж пісню проспівали домініканці, хор з Вознесенської римо-католицької церкви в Ню Йорку. Під звуки джаз-банди голосно співало двоє дівчат, при тому голосно грала оркестра, а співаки підтанцьовували і в такт плескали в долоні. В подібному стилі виконали ще дві різдвяні пісні. Публіка теж плескала. Керівник ансамблю сказав, що артисти демонструють національну музику Домініканської Республіки.

Останнім виступав польський ансамбль пісні і танцю: три чоловіки і три жінки, одягнені в національне убрання, характерне для району Кракова. Один з артистів розповів, що в ніч під Різдво за столом збирається вся родина. Ставлять зайвий стілець для гостя, що може випадково завітати. Артисти виконали дві традиційні колядки, а тоді один з них сказав, що в тому районі Польщі, який звуть „Вєлькопольска" (осередком його місто Познань), молодь, яка ходить від хати до хати колядувати, не тільки співає, але й танцює, тож і артисти із запалом танцювали польські народні танки.

Перед тим, як проспівати останню колядку, артисти запросили публіку приєднатися до співу і чимало людей у залі підспівувало.

Другою частиною програми була виставка-показ різдвяних столів, які приготовано у сусідній кімнаті. Усіх столів було 12. Український, може тому, що українці були господарями, був найкращим. Його приготовили Евгенія Харченко і Оксана Кузьмак. Різдвяні столи приготовили такі національні групи: поляки, греки, італійці, шведи, ливанці, мексиканці, словінці, філіппінці, перуванці, арґентинці, румуни. Кожний пропонував це, що було у їхній різдвяній традиції.

На закінчення програми присутніх запросили до буфету з різними національними стравами. Наталія Білоус і Анна Зелик частували знаменитими голубцями, маківниками і іншими смаколиками. А. Зелик спекла традиційний колач. Від Мирона Сурмача був мед, пшениця тощо. Інші групи частували тістечками, печивом і всяким іншим добром.

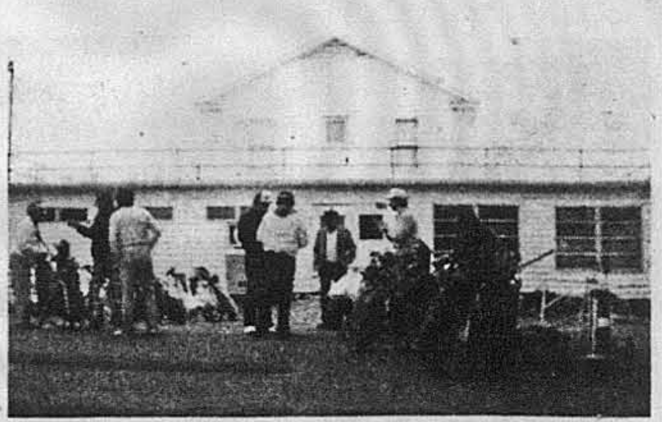
Численна і добірна публіка ще довго оглядаючи виставку столів і користаючи з буфету, гуторила у милій гостинній атмосфері.

Про „Різдво навколо світу" була передана вістка в Україну через „Радіо Свобода".

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ стейту Фльорида повідомляють, що наглі і несподівані морози знищили велику частину помаранчевих садів, що в результаті спричинить підвишку цін помаранчевого соку. Одначе, тому що Америка спроваджує помаранчі також з Південної Америки, покищо є неможливо устійнити наскільки ціни за помаранчевий сік будуть підвищені на загальному американському ринку.

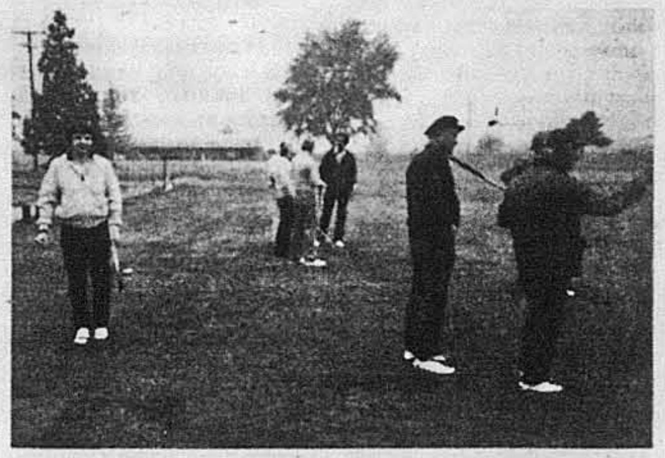
Український ґольфовий турнір у Дітройті

Майже по дворічній перерві, з фінансовою допомогою УНС та з рамени Станиці Українських Американських Ветеранів зорганізовано в Дітройті другий український ґольфовий турнір. Турнір відбувся в суботу, 13-го жовтня м. р., на ґольфових кортах Клюбу Саннибрук, з участю 36 українських ентузіястів ґольфу, які не зважаючи на мрячну погоду, успішно закінчили офіційну гру „18 дір".

Останні стратегічні поради перед стартом частини учасників ІІ-го Відкритого ґольфового турніру УНС в Дітройті.

Цей турнір, як і попередній, був не тільки змагом за трофеї УНС, але, в першу чергу, в товариській та невимушеній атмосфері проведений день. Змаг за так званий український ґольфовий чемпіонат Дітройту, можна б сказати, був обмежений до трьох конкурентів, тоді коли трофей найнижчого вислідy, базований на системі Кельовий, міг виграти кожний учасник. Тому всі нетерпеливо чекали закінчення розгривок останньої чвірки та остаточних індивідуальних вислідів. І врешті, безконкуренційно, з 80 точками, трофей українського гольфого чемпіона Дітройту на 1984 рок здобув Б. Середюк. Трофей найнижчого вислідy, базований на системі Кельовий, здобув М. Миколенко.

В. Букса (справа) вказує напрям своїм партнерам, а Ю. Ласка (зліва) йде назустріч решті своєї чвірки перед стартом.

Чемпіон Б. Середюк здобув також другий трофей дня—найближче до прапорця. Трофей за найдовший „пат" здобув В. Букса. В. Олексієнко здобув два трофеї—за найдальший удар і найближче до прапорця.

Організацію та проведенням турніру з рамени станиці Українських Американських Ветеранів займалися М. Воронович, А. Каранець і В. Кізима. Організатори цьогорічного турніру щиро дякують Українському Народному Союзові за фінансову допомогу, радіовій програмі „Пісні України" за безкоштовні оголошення, С. Когутові за дарунок-нагороди, як і всім учасникам, що причинилися до успіху цьогорічного турніру.

Гра ґольфа, базована на індивідуальних вмілостях, де компетиція не є обмежена віком, здобула собі запевнене місце серед нашої громади. З неменшою популярністю подібні турніри відбуваються в інших наших осередках. Чи не було б доцільним, наприклад, УСЦАК-ві застановитись над можливістю організування усцаківських або навіть крайових першостей гольфа?

В. Кізима

Обережно...

(Закінчення зі стор. 2)

лений префектом Східньої Конґреґації кардиналом Рубіном, то все ж це перший в історії Католицької Церкви факт, що префект Східньої Конґреґації не соромиться публічно признавати, що його мати була українкою і говорить на деяких своїх виступах по-українськи та що секретарем Східньої Конґреґації є українець, архиєпископ Мирослав Марусин. Очевидно, їхні помилки можна теж критикувати, бо вони є тільки людьми, але ця критика не всилі перекреслити отого історичного факту, що у проводі Східньої Конґреґації стоять люди, які знають історію України, історію її Церкви, один з них поляк українського роду, другий — українець, який своєю працею, як наступник Архиєпископа Бучка в ролі екзарха для українців католиків у Західній Европі і своєю недавньою подорожжю до Польщі робив конструктивну працю для УК Церкви і її вірних. А між давніми префектами Східньої Конґреґації був також кардинал Тісеран, приятель українців.

Коли ж хтось дивиться на Апостольську Столицю крізь свою злість, що дотепер не послухано вимоги Блаженнішого Отця Йосифа на Другому Ватиканському Соборі 10-го жовтня 1963 року і не завершено ієрархічного устрою Української Помісної Католицької Церкви Патріярхатом, то призадумаймося над такими фактами: 1) у черґуванні важливости українських проблем на першому місці стоїть таки відбудова української державности, а не патріярхат; 2) у тексті Берестейської Унії не говориться про патріярхат, 3) хоча ми всі прагнемо для УКЦеркви патріярхату, проте УКЦерква перетривала кругло 500 років без патріярхату, 4) український мирянський патріярхальний рух позитивний, бо бореться за добру справу і заактивізував українську громаду, проте поруч із позитивами того руху були і є ще поважні неґативи. Адже були такі епізодичні факти того руху, як просто святотатство і були такі непередумані виступи, які давали в руки ворогам патріярхату атут, що вимога патріярхату є вимогою політичною, а не релігійно-церковною. 5) Уже перший „Крайовий Комітет за патріярхальний рух", який складався з 18-ох осіб, зробив помилку, висилаючи до Апостольської Столиці петицію, щоб надати УКЦеркві патріярхат у такій нещасливій стилізації, що орган Української Православної Церкви в Америці „Православне Слово" за жовтень 1964 року надрукував текст тієї петиції п.з. „Схаменіться, будьте люди". Це була перша помилка, за якою пішло багато дальших. 6) Ідеальним кандидатом на патріярха УКЦеркви був Слуга Божий Митрополит Андрей, але він ніколи не вимагав Патріярхату, а думав і діяв про з'єднання обох наших традиційних Церков. 7) Це добре, що вірні відгукнулися на історичний заклик Блаженнішого Ісповідника Віри Йосифа на Другому Ватиканському Соборі і створили мирянський рух за патріярхат, — але скільки з отих — деяких навіть фанатичних членів того руху — цікавилися перед Другою світовою війною справами Церкви, скільки їх знали текст страшенно некорисного для нас конкордату між Апостольською Столицею і Польщею і чому вони тоді не протестували?

Справи Церкви і релігії — дуже делікатні. Не вільно розглядати їх крізь призму свого фанатизму чи навіть справедливого гніву, а треба підходити до них із знанням фактів, спокійно і дуже тактовно.

Увага...

(Закінчення зі стор. 2)

рів, що ця дата неправдива. Народився Дмитро Васильович в селі Зіньковi на Полтавщині 21-го лютого 1905 року. Донька письменника нагадала правдиву дату народження й постановила привітати батька з ювілеєм. Тож і ми мусимо додати ім'я Дмитра Нитченка-Чуба до списка наших цьогорічних ювілярів і привітати його з його славним вісімдесятиріччям.

Цікаво чи протестували б наші пані проти такого невмисного відмолодження?

Остап Тарнавський
Філядельфія, Па.

НЕ БУДЕ ДОПОВІДАТИ

Отець митрат Володимир Базилевський, настоятель української православної катедри св. Володимира в Ню Йорку, поінформував редакцію „Свободи", що він не виголосить доповіді на Академії в Ню Йорку 27-го січня, як це було подано раніше в оголошенні, бо справа його виступу на Академії не була з ним узгіднена. Ред.